

Očkovanie rizikových skupín

MUDr. Iveta Demjanová

XXXIII. Konsolidačná výročná konferencia

Vysoké Tatry - Starý Smokovec

11. -13. 10. 2012

Očkovanie rizikových skupín

Očkovanie na Slovensku

1986 Slovensko sa riadi jednotným uznávaným programom v súlade s odporúčaniami WHO a praxou členských štátov EU

2005 Národný imunizačný program SR tvorený hlavne programom očkovania detskej populácie aj pravidelným preočkovaním dospelých /tetanus,záškrt,osôb s vysoký rizikom VHB,TBC ,chrípka besnota/

2011 Valné zhromaždenie OSN NY Prijatá politická deklarácia v boji proti neprenosným ochoreniam ,ktorej náplňou je zlepšovanie zdravia populácie

Očkovanie rizikových skupin

Imunizácia

Pasívna imunizácia pomocou imunoglobulínov
Výhoda je okamžitá ochrana ,nevýhoda -krátke trvanie ochranného účinku.

Aktívna imunizácia organizmus je konfrontovaný s antigénami pôvodcov ochorení,sám si vytvára odolnosť
Ochranný účinok nastupuje po určitej dobe,trvá ale dlhšiu dobu

Každý nový kontakt vedie k pamäťovej reakcii a posilneniu odolnosti

Očkovanie rizikových skupín

Očkovacie látky

Živé vakcíny obsahujú živé zárodky príslušných druhov so zmenenou patogenitou.tzv atenuované kmene /POLIOMYELITÍDA,BCG,MORBILLI/

Inaktivované šetrné usmrtené patogénne kmene /PERTUSSIS,CHRIPKA,TYFUS,CHOLERA/

Anatoxíny toxíny zbavené toxicity /TETANUS,DIFTERIA/

Rekombinované genetická informácia pre protektívny antigén je implantovaná neškodným zárodkom /VHB/

Chemovaxíny pripravené chemickou extrakciou protektívnych antigénov /Q HORUČKA,MENINGOK.MEN./

Očkovanie rizikových skupin

Očkovanie

- Pravidelné očkovanie -tetanus
- Osobitné očkovanie u osôb zvlášť exponovaných nákazami.
  -
  -
- Mimoriadne očkovanie nariaďuje hlavný hygienik
  - v prípadoch mimoriadneho ohrozenia
- Očkovanie osôb odchádzajúcich do cudziny
- Ochranné očkovanie v ohnisku nákazy

Očkovanie rizikových skupin

Zásady správneho očkovania

- Individuálny prístup k očkovaniu
- Dodržiavanie absolútnych a relatívnych kontraindikácií
- Dôkladné sa oboznámenie so súhrnom charakteristických vlastností lieku SPC
- Dodržiavanie správnej očkovacej techniky
- použitie vhodnej vakcíny, dodržiavanie chladového reťazca, vhodné miesto k aplikácii/deltoidný sval/
- zdravotný dohľad /30 min/, dodržiavanie odstupov medzi jednotlivými očkovaniami

Očkovanie rizikových skupín

Ambulancia praktického lekára pre dospelých poskytuje očkovanie

- I. Zdravým osobám /na vyžiadanie /
- II. Osobám rizikových povolání a z rizikového prostredia
- III. Chronicky chorí pacienti.
  1. Dispenzarizovaní chronicky chorí pacienti
  2. Imunodeficientní pacienti

Očkovanie rizikových skupín

Tri roviny úhrad imunizácie

1. Imunizácia na vyžiadanie očkovanie pred cestou do zahraničia /žiadateľ hradí sám /

2. Imunizácia hradená ZP zabezpečuje preočkovanie proti tetanu ,záškrtu , chrípke, pneumokokovým ochoreniam

3. Imunizácia hradená ZP čiastočne alebo úplne po súhlase revízneho farmaceuta očkovanie proti chrípke pneumokokovej nákaze ,VHB,VHA,kliešťovej encefalitíde, meningokokovým meningitídám, haemophilus inf.

2012 Lekár si musí zabezpečiť a zaplatiť vakcíny sám

Očkovanie rizikových skupín.

Rizikové skupiny pacientov

1. Dispenzarizovaní chronicky chorí pacienti

DM, chronická hepatitída typu A, B, CHOPCH
Asthma bronchiale, kardiovaskulárne choroby
CHRI + renálne zlyhanie, hemodialyzovaní pacienti
Neurologické ochorenia - závažná neurodermatitída
Hypo-asplenizmus, pacienti s AIDS, pacienti na
imunosupresívnej liečbe, pacienti s onkologickými
ochoreniami

Očkovanie rizikových skupín.

2. Imunodeficientní pacienti

Imunodeficientný stav

Stav ,keď je z rôznych príčin postihnutá určitá zložka imunitného systému ,bud' bunková alebo humorálna

Primárna imunodeficiencia

Má genetický podklad, menej častá ,ale je zaznamenaných asi 80 nozologických jednotiek

Sekundárna imunodeficiencia-získaná

Vzniká poškodením celých prirodzených obranných mechanizmov/polytrauma, popáleniny/alebo jednotlivých zložiek

Očkovanie rizikových skupín

Príčiny sekundárnej imunodeficiencie.

- Metabolické ochorenia /DM,hypothyreoza /
- Vplyv liečby /imunosupresiva,cytostatika,RAT/
- Malnutričné stavy -poruchy výživy /diéty
alkohol,drogy,ochorenia tráviacej sústavy,duševné poruchy
- Vek /nedonosené deti, staré a choré osoby/
- Závažné poranenia
- Nádorové ochorenia
- Chronické stresové situácie a faktory vonkajšieho prostredia
- Stavy po splenektomii

Očkovanie rizikových skupín.

Očkovanie proti jednotlivým chorobám.

1. Očkovanie proti chrípke.

Vakcíny /INFLUVAC, VAXIGRIP, FLUARIX, BEGRIVAC/
1 dávka /rok

- 59 roční a starší pacienti
- Mladší s chronickými ochoreniami
- Vrodené alebo získané imunodeficientné stavy
- Zdravotnícki pracovníci
- Klienti DD, LDCH, mentálne postihnutí

Očkovanie rizikových skupín.

2. Očkovanie proti pneumokokovým infekciám.

- Polysacharidová vakcína PNEUMO 23
- 1 dávka /3-5 rokov
- 2011-13 valentná konjugovaná vakcína u dosp. nad 50r
- PREVENAR 13
- Imunodeficitní pacienti ,HIV pozit.
- Pacienti s CHOPCH a asthmou bronchiale
- Onkologickí pacienti /nádorové ochorenia, leukémie/
- Pacienti na imunosupresívnej liečbe
- Alkoholici
- Fajčiari
- Pacienti s chronickou hepatopathiou až cirhózou pečene

Očkovanie rizikových skupín.

3. Očkovanie proti Haemophilus influenzae

1 dávka

- Pacienti s anatomickou ,funkčnou aspleniou.
- Pacienti pred chemo,radioterapiou ,
- Pacienti pred transplantáciou.

• 4. Očkovanie proti pertussis

- 1 dávka raz za 15 rokov
- Osoby v úzkom kontakte s neočkovanými kojcami /rodinné kontakty/
- Zdravotnícky personál neonatologických a pôrod.odd.
- Personál detských nemocníc a zariadení

Očkovanie rizikových skupín

5.Očkovanie proti meningokokovej menigitíde

Vakcína proti menigitíde typu A,C,Y,W135
/MENINGOCCUCAL POLY S A+C,MENJUGATE,
NEISVAC C,MENVEO/

u dospelých a u detí od 1 roka života postačujúca 1 dávka
Odporúčané je preočkovanie po 5-7 rokoch

- Adolescenti
- Pobyť v kolektívnych zariadeniach
- Osoby s imunodeficienciou,aspleniou
- Pracovníci detských nemocníc a kolektívov
- Cestovatelia

Očkovanie rizikových skupín.

6.Očkovanie proti vírusovej kliešťovej encefalitíde

Vakcína FSME IMMUN 3 dávky / 2 dávka sa podáva za 1-3 mesiace po 1 vakcíne ,3 dávka sa podáva za 5-12 mesiacov po 2 dávke /

1 aj 2 dávku sa doporučuje podať už v zimných mesiacoch ,aby sa vytvorila dostatočná ochrana pred začiatkom sezony kliešťov

Podáva sa osobám od 16 rokov

- Osoby zdržiavajúce sa v endemických oblastiach
- Osoby s častým pobytom vo voľnej prírode /lesníci ,študenti stredných a vysokých lesníckych škôl
- Poľnohospodárski pracovníci

Očkovanie rizikových skupín

7.Očkovanie proti besnote

Vakcína VERORAB -purifikovaná inaktivovaná vakcína
pripravená na verobunkách 3 dávky 2 dávka po mesiaci od
prvej a tretia po roku od 2 dávky

Prevenca besnoty u osôb vystavených zvýšenému riziku
nákazy u profesionálnych pracovníkov

- Veterinárni lekári vrátane študentov a technických prac.
- veterinárnych fakúlt
- Laboratorní pracovníci ,ktorí pracujú v riziku expozície
- vírusu
- Personál bitúnkov

Očkovanie rizikových skupín

8. *Varicella* 2 dávky 4 týždňový odstup

- Osoby neočkované v detstve ,bez histórie choroby
- seroneg.
- Ženy plánujúce graviditu
- Pacienti čakajúci na transplantáciu
- Pacienti pred plánovanou imunosupresívnou liečbou
- Pacienti so závažnou neurodermatitídou
- Zdravotnícky personál niektorých odd.

Očkovanie rizikových skupin

9. Očkovanie proti vírusovej hepatitíde A

inaktivovaná monovalentná vakcína HAVRIX 1440
2 dávky v odstupe 6-12 mesiacov

Povinné očkovanie **Vyhláška č.585/2008 Z.z.**

- Osoby v priamom kontakte s chorou osobou na VHA na základe rozhodnutia regionálneho úradu o lek. dohľade
- Osoby zamestnané v zbere odpadových surovín, na skládkach tuhého a tekutého odpadu, v kanalizáciach, čističkách odpadových vôd
- Zamestnanci laboratórií so zvýšeným rizikom nákazy VHA
- Príslušníci Hasičského a záchranného zboru a PZ
- Iní zamestnanci v riziku nákazy na základe odporúčania PZS.

Očkovanie rizikových skupín

Odporúčané očkovanie proti VHA

Vyhláška č.585/2008 Z.z.

- Osoby dispenzarizované pre chronické ochorenia pečene
- Deti vo veku do 2 rokov žijúce v miestach s nízkym sociálno-hygienickým štandardom
- Zamestanci v potravinárstve, ktoré vykonávajú epidemiologickú závažnú činnosť
- Zamestnanci v zdravotníckom zariadení amb.starostlivosti pre deti a dorast a pre dospelých
- Zamestnanci infekčných odd.

Očkovanie rizikových skupín

10. Očkovanie proti vírusovej hepatitíde B

inaktivovaná monovalentná vakcína **ENGERIX B20ug**

3 dávky v schéme 0., 1., 6 mesiac, preočkovanie sa nevykonáva

4 dávky u pacientov zaradených do dialyzačného programu /za 6 mesiacov po ukončení 3 dávky sa vyšetrí prítomnosť protilátok v prípade negat sa podáva 4 dávka

- **Inaktivovaná kombinovaná vakcína proti VHA +VHB**
- **/TWINRIX ADULT/** 3 dávky 0., 1., 6

Očkovanie rizikových skupín

Povinné očkovanie proti VHB

osôb ,ktoré sú vystavené zvýšenému nebezpečenstvu nákazy

- Osoby žijúce v spoločnej domácnosti s nosičom HbsAg
- Novorodenci HbsAg pozit.matiek
- Osoby pripravované na dialýzu
- Osoby pripravené na transplantáciu orgánov
- Žiaci stredných zdravotníckych škôl a študenti lekárskech fakúlt
- Zamestnanci zdravotníckych zariadení
- Učitelia SZŠ a pedagógovia lekárskech fakúlt
- Príslušníci PZ ,ktorí sú vystavené riziku nákazy

Očkovanie rizikových skupín

- Odporúčané očkovanie proti VHB
- **Hradené ZP**
- Osoby dispenzarizované pre chronické ochorenia pečene
- Hemofilici
- Diabetici
- Osoby s cystickou fibrózou
- Intravenózni narkomani
- Homosexuáli
- Promiskuitné osoby

Očkovanie rizikových skupín

Odporúčané očkovanie proti VHB
hradené zamestnávateľom

- Príslušníci ozbrojených bezpečnostných zborov
- Profesionálni vojaci
- Zamestnanci zariadení sociálnych služieb
- Zamestnanci sociálno -právnej ochrany detí
- Zamestnanci sociálnej kurately a osôb vykonávajúcich opatrenia ,ktorí pri výkone povolania prichádzajú do priameho kontaktu s rizikovými skupinami osôb

Očkovanie rizikových skupín

11. Tehotenstvo a laktácia

Špecifická problematika, riziko poškodenia plodu v dôsledku očkovania v podstate teoretické, nesmú sa robiť klinické štúdie

Neexistuje väčšie riziko, pokiaľ sa očkuje neživými vakcínami

Aplikácia akejkoľvek vakcíny - nutné zvážiť riziko a možný prínos ochrany matky pred infekciami.

Doporučené očkovanie v tehotenstve proti chrípke

Možné je aj preočkovanie proti tetanu, záškrtu a čiernemu kašľu.

Očkovanie rizikových skupín

Očkovací kalendár u osôb s chronickými chorobami

Diabetes mellitus	chrípka	1 dávka
	pneumokok.	1 dávka
	VHB	3 dávky
Chronická hepatopathia	VHB	3 dávky
	VHA	2 dávky
	pneumokok.	1 dávka
CHOPCH	chrípka	1 dávka
Asthma bronchiale	pneumokok	1 dávka
	pertussis	1 dávka

Očkovanie rizikových skupín

Kardiovaskulárne
ochorenia

chrípka
pertussis

1 dávka
1 dávka

CHRI

Renálne zlyhanie

Hemodialyzovaní

VHB
pneumokok.
chrípka

3 dávky
1 dávka
1 dávka

Neurologické
ochorenia

meningokoková mening 1 dávka

kliešťová encefalitída
chrípka

pneumokok.
pertussis

3 dávky
1 dávka
1 dávka
1 dávka

Očkovanie rizikových skupín

HIV/AIDS

VHB 3 dávky

Meningok.inf. 2 dávky

Pneumokok.inf. 1 dávka

Chrípka 1 dávka

Haemophilus inf. 1 dávka

Pertussis 1 dávka

Imunosupresia

Meningok. Inf. 2 dávky

Transplantácia

Pneumokok.inf. 1 dávka

Onkologické

Chrípka 1 dávka

ochorenia

Haemophilus inf. 1 dávka

Pertussis 1 dávka

Očkovanie rizikových skupín.

Očkovanie týchto skupín prebieha bez väčších problémov

- Nutné je kontrolovať v jednotlivých prípadoch a u jednotlivých ochorení imunitnú odpoveď
- Kontrolovať ev.aplikovať ďalšie dávky vakcíny podľa hladiny protilátok /hemodialyzovaní pacienti očkovaní proti HVB/
- Individuálne zvažovať prínos ev .negatíva
- imunizácie imunokompromitovaných osôb

Očkovanie rizikových skupín

Záver

Národný imunizačný program SR vychádza z potvrdenia platnosti kolektívnej imunity

Pokiaľ bude preočkovanosť vysoká je menšia pravdepodobnosť vzniku ochorenia medzi osobami, ktoré z rôznych dôvodov nemôžu byť imunizovaní.

Dostatočnú zaočkovanosť zabezpečia aj ambulancie všeobecného lekára pre dospelých a ambulancie pediatrov

Ďakujem za pozornosť

